

VU Research Portal

Reasonableness of faith: a study of Kierkegaard's Philosophical Fragments

Kim, T.

2010

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Kim, T. (2010). *Reasonableness of faith: a study of Kierkegaard's Philosophical Fragments*. [PhD-Thesis – Research external, graduation internal, Vrije Universiteit Amsterdam].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

De redelijkheid van geloof

Een studie van Kierkegaard's Wijsgerige Brokken

Korte samenvatting

Deze studie ligt op het gebied van de klassieke vraag naar de verhouding van geloof en rede. Het onderwerp is de verhouding tussen geloof en rede in het boek *Wijsgerige Kruimels*, dat Kierkegaard onder het pseudoniem Johannes Climacus heeft gepubliceerd. In de godsdienstwijgerige discussies geldt *Wijsgerige Kruimels* traditioneel als een voorbeeld van de opvatting die geloof geheel tegenover de rede stelt. In deze studie laat ik zien dat deze interpretatie onjuist is. Climacus verwerpt de rede niet maar onderzoekt de rol die de rede heeft in enerzijds de analyse van het mens-zijn en anderzijds de plaats van rationaliteit in de analyse van christelijk geloof.

Analyse van dit *eerste* aspect, de redelijke, transcendentale analyse van mens-zijn, leidt tot de conclusie dat mens-zijn boven zichzelf uitwijst in de richting van het eeuwige. Openheid voor transcendentie, het eeuwige, is dus redelijk verantwoordbaar. Het eeuwige is object van redelijke reflectie op grond van ervaringen die mensen in de concrete geschiedenis hebben opgedaan.

Analyse van het *tweede* aspect, de plaats van rationaliteit in het christelijk geloof, wijst uit dat het christelijk geloof de mogelijkheden van de ratio te buiten gaat. Eeuwigheid overstijgt het menselijk verstand. Het hart van het transcendent eeuwige en de historische gebeurtenis is niet begripelijk te maken en overstijgt de wijsgerige geloofsdoordenking.

De dissertatie valt in zes hoofdstukken uiteen. Het eerste hoofdstuk geeft een inleiding in de algemene problematiek en in het specifieke boek waarop deze studie zich richt, *Wijsgerige Kruimels* van Johannes Climacus. Het beschrijft de structuur van deze dissertatie en de thema's die worden besproken.

In hoofdstuk 2 laat ik zien dat er volgens Climacus redelijke discussie over het eeuwige mogelijk is. Hij baseert zijn mening erop dat het eeuwige een voor de rede toegankelijk, objectief, aspect heeft. Deze visie adstrueren

we aan een bespreking van Spinoza's pantheïstische denken en een vergelijking van de doordenking van menselijke subjectiviteit in het denken van Climacus en Husserl.

Hoofdstuk drie behandelt het begrip dat fundamenteel is voor de argumentatie van *Wijsgerige Kruimels*, de Absolute paradox, dat is de Incarnatie van God. Het begrip Absolute Paradox duidt op deze transcendente gebeurtenis in de tijd. Ik laat zien dat deze paradoxale eenheid van eeuwige (God) en historische (mens) als gebeurtenis de menselijke rede uitdaagt haar te begrijpen en zich deze openbaring eigen te maken. Op basis van mijn lezing Climacus's tekst verdedig ik dat dereden waarom mensen de paradox niet gelovig aanvaarden is dat de mens zondig is en niet dat deze geen objectief aspect zou hebben. Als men de paradox zorgvuldig doordenkt, zal men zich de waarheid van de paradox kunnen toeëigenen.

Aan de hand van een bespreking van hegeliaanse wijsgerige denken verschaft hoofdstuk vier een verder argument voor de objectiviteit van het eeuwige. Ik laat zien dat het in Climacus' bezwaar tegen hegeliaans denken niet om de wijsgerige benadering als zodanig gaat, maar om een, verkeerde interpretatie van de relatie tussen het eeuwige (God) en de geschiedenis (de wereld). Ik beschrijf hoe de kritiek van Climacus op de hegeliaans methode van denken is dat het de eeuwig-historische relatie al seen natuurlijk samengaan constueert. Zijn kritiek betreft dus niet het vermogen van de rede om een wijsgerige systeem rationeel te doordenken en te formuleren, maar een verkeerd idee over het samengaan van het eeuwige en het historische.

In hoofdstuk vijf bespreek ik diverse begrippen die belangrijk zijn in de argumentatie van *Wijsgerige Kruimels*, zoals ontstaan, moment en conditie. De bedoeling is om duidelijk te maken dat Climacus de objectiviteit van het eeuwige wil laten zien. Enerzijds is het juist dat Climacus aan de hand van deze begrippen het noodzakelijke onderscheid maakt tussen geloof en rede, anderzijds gebruikt hij deze begrippen om ook het objective aspect van het eeuwige te laten zien. In dit hoofdstuk treed ik ook in discussie met enkele vertegenwoordigers van verschillende interpretaties van Kierkegaard en vooral Climacus' werk.

Op basis van de uiteenzettingen en analyses uit de voorafgaande hoofdstukken, beschrijft ik in hoofdstuk zes de hoofdlijn van Climacus argumentatie en mijn interpretatie ervan.